

ЕТИЧЕН КОДЕКС на адвоката

Приет с Решение № 324 на Висшия адвокатски съвет от 8.07.2005 г., обн., ДВ, бр. 60 от 22.07.2005 г., доп., бр. 43 от 8.06.2010 г.

Раздел I Въведение

Чл. 1. (1) В правова държава и в общество, основано на върховенството на закона, адвокатът има особена роля. Неговите задължения не се изчерпват с изпълнението на дадения му мандат, а произтичат и от традициите на вековната професия. Адвокатът трябва да служи както на интересите на правосъдието, така и на законните интереси и права на физическите и юридическите лица, които са му поверени да отстоява и защитава.

(2) За да може да бъде спечелено и запазено уважението, необходимо за осъществяване на посочените в ал. 1 функции, адвокатът изпълнява непрестанно многообразните си правни и етични задължения към:

1. клиента;

2. адвокатската професия като цяло и в частност към всеки колега;

3. съдебната власт и другите власти, пред които адвокатът защитава каузата на своя клиент или го представлява;

4. обществото, за което съществуването на свободната и независимата адвокатска професия, подчинена на собствените си правила, е същностна гаранция за опазване на законността и на правата на човека, евентуално противопоставени на силата на държавната власт и/или на интересите на отделни части от обществото.

Естество на правилата за професионално поведение

Чл. 2. (1) Адвокатът приема и спазва правилата за професионално поведение доброволно, за да се осигури точното изпълнение на неговите функции. Неспазването на тези правила от адвоката е основание за дисциплинарната му отговорност.

(2) Дисциплинарното производство се осъществява справедливо, за да бъдат налаганите санкции ефективни, обосновани и съобразени със степента на нарушенията.

Раздел II Основни принципи

Независимост

Чл. 3. (1) При упражняване на професията си адвокатът е независим.

(2) Адвокатът действа в съответствие със закона, с правилата на този кодекс и законните интереси на клиента, не се влияе от личните си интереси, не се поддава на външен натиск или на чуждо въздействие и предоставя правна помощ, ръководейки се от вътрешното си убеждение.

(3) Адвокатът се противопоставя на всяко посегателство върху неговата независимост и не нарушава професионалната етика с цел да се хареса на клиента, на властите или на трети лица.

Доверие и почтеност

Чл. 4. Взаимоотношенията между адвоката и неговия клиент се градят на основата на доверието, което е

и в основата на отношенията между адвокатите и между тях и властите. Такива отношения не могат да съществуват, ако има съмнение в честността, личното достойнство и почтеността на адвоката.

Поверителност

Чл. 5. (1) Адвокатът е длъжен да пази тайната на своя клиент без ограничение във времето. Опазването на професионалната тайна е основно и първостепенно задължение на адвоката.

(2) Адвокатът пази в тайна всяко узнато от него при и по повод упражняване на дейността си поверително сведение.

(3) Адвокатът изисква опазването на професионалната тайна от своя персонал и от всяко лице, с което си сътрудничи в професионалната дейност.

(4) Адвокатът може да разкрие поверителна информация само доколкото това е необходимо, за да се защити в хода на гражданско-правни, административно-правни, наказателно-правни, дисциплинарни или други производства, свързани със спор между него и неговия клиент.

Спазване на правилата за професионално поведение при упражняване на професията в чужда държава

Чл. 6. Адвокатът спазва правилата на професионално поведение на адвокатурата на чуждата държава, в която упражнява дейността си.

Несъвместимост

Чл. 7. (1) За да може адвокатът да осъществява функциите си с необходимата независимост и по начин, съобразен с професионалните му задължения, упражняването на някои длъжности или професии е несъвместимо с адвокатската професия. Недопустимо е упражняването на дейности и извършването на действия, които влизат в противоречие със същността на адвокатската професия, ограничават или премахват независимостта ѝ или накърняват достойнството и доброто ѝ име.

(2) Адвокатът, който е установен и в друга държава - членка на Европейския съюз, или развива дейност в нея, спазва правилата за несъвместимост, приложими спрямо адвокатите в тази държава.

Разгласа за професионалната дейност

Чл. 8. (1) Адвокатът може да осведомява обществеността за данните относно неговата професионална дейност, които са вписани в адвокатския регистър.

(2) Адвокатът може да предоставя информация за професионалната си дейност чрез различни средства за масово осведомяване, електронни средства за комуникация или по друг начин, доколкото се спазват изискванията по ал. 1.

(3) Адвокатът не може да:

1. рекламира своята дейност;

2. прави сравнение с други адвокати относно качеството на адвокатската си работа, обема и успеха на практиката си, размера на адвокатското си възнаграждение;

3. обещава постигането на конкретни резултати;

4. обявява имената на свои клиенти.

(4) Адвокатът или негов съдружник не може да предлага услугите си на бъдещ клиент лично, чрез посредник или по друг начин, освен в случаите, когато адвокатът има семейна, роднинска или предходна професионална връзка с лицето. Адвокатът не може да привлича клиенти чрез използването на посредници.

(5) Разпоредбите по ал. 1 - 3 се отнасят и до изработването на брошури, бланки, табели и визитни картички.

Отстояване на законните интереси на клиента

Чл. 9. При упражняване на професията адвокатът във всичките си действия се ръководи от интересите на своя клиент, като спазва закона и правилата за професионално поведение. Той поставя интересите на клиента над своите и тези на своите близки и колеги.

Забрана за дискриминация

Чл. 10. Във всичките си дейности адвокатът не може да осъществява дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, гражданство, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Раздел III

Отношения с клиентите

Възникване и прекратяване

Чл. 11. (1) Адвокатът действа само по пълномощие на своя клиент освен в случаите, когато е натоварен от друг адвокат, представляващ този клиент, или от компетентен орган.

(2) (Нова - ДВ, бр. 43 от 2010 г.) Назначеният защитник не може да встъпи в производството, нито да продължи дейността по защитата, ако обвиняемият възрази на неговото участие в процеса.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 43 от 2010 г.) Адвокатът е длъжен да положи разумни усилия, за да узнае самоличността на лицето или компетентността и правомощията на органа, който го упълномощава, когато особени обстоятелства пораждат основателни съмнения относно данните за тях.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 43 от 2010 г.) Адвокатът е длъжен да съветва и защитава клиента си компетентно, грижливо, добросъвестно и своевременно. Той осведомява клиента си за развитието на възложената му работа и при поискване отговаря на въпроси, поставени му от клиента във връзка с провежданата защита.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 43 от 2010 г.) Адвокатът не може да поема работа, за изпълнението на която не разполага с време, знае или е бил длъжен да знае, че не притежава необходимите знания и компетентност, освен ако ще си сътрудничи с адвокат, притежаващ тези знания и компетентност.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 43 от 2010 г.) Адвокатът е длъжен при поискване да върне на клиента оригиналните документи, които е получил във връзка с възложената му работа.

Отказ от представителство

Чл. 12. (1) Адвокатът не може да се отказва от поетото представителство освен в предвидените от закона случаи.

(2) Адвокатът, който се откаже от поетото представителство, е длъжен своевременно да уведоми клиента, за да може той да организира защитата си.

(3) Основанието за отказ от представителство не подлежи на огласяване освен в случаите по чл. 5, ал. 4.

Забрана за представителство и защита на лица с противоречиви интереси (конфликт на интереси)

Чл. 13. (1) Адвокатът не може да съветва, да представлява или да действа от името на две или повече страни по един и същи въпрос, ако му е известно, че съществува противоречие в интересите им.

(2) В случаите, когато съществува риск от възникване на противоречие в интересите, адвокатът е длъжен да уведоми всички заинтересувани страни и да получи съгласието им, преди да поеме ангажимент да ги представлява.

(3) При възникване на противоречия в интересите на клиентите адвокатът е длъжен да се опита да ги помири, а в случай на неуспех - да преустанови даването на съвети, оказването на съдействие и осигуряването на защита или процесуално представителство в конкретния случай.

(4) Адвокатът е длъжен да откаже защитата на нов клиент, ако съществува риск за нарушаване на изискванията за поверителност спрямо предишен клиент или ако сведенията, които адвокатът е придобил при или по повод воденето на делата на предишен клиент, биха дали неоправдано предимство. Тази разпоредба се прилага и в случаите, когато информацията е получена от адвоката при упражняване на предходна дейност като държавен служител, съдия, прокурор, следовател, дознател, нотариус или юрисконсулт.

(5) Адвокатът отказва даване на съвети, оказване на съдействие, защита или процесуално представителство на клиент, когато има риск да възникне противоречие с личните интереси на адвоката или с интересите на негови близки, както и в случаите, когато след поемането на възложената работа възникне такова противоречие.

(6) Когато адвокат упражнява професията в сдружение или сътрудничество по Закона за адвокатурата, разпоредбите по чл. 13, ал. 1 - 5 се прилагат по отношение на всички адвокати - съдружници или сътрудници.

Възнаграждение

Чл. 14. (1) Размерът на адвокатското възнаграждение се определя с договор между адвоката и клиента. При липса на договор размерът на възнаграждението се определя съгласно наредбата на Висшия адвокатски съвет.

(2) Размерът на адвокатското възнаграждение трябва да е справедлив и оправдан, но не може да е по-нисък от предвидения минимум в наредбата на Висшия адвокатски съвет.

(3) Адвокатът е длъжен предварително да уведоми клиента си за пълния размер на искания от него хонорар.

(4) В случаите на процесуално представителство пред съда хонорарът се уговаря поотделно за всяка инстанция.

(5) Адвокатското възнаграждение може да се уговори в абсолютна сума и/или процент върху определен интерес с оглед изхода на делото с изключение на възнаграждението за защита по наказателни дела и по граждански дела с нематериален интерес.

Забрана на уговорки за придобиване на дял от предмета на спора (pactum de quota litis)

Чл. 15. Адвокатът няма право преди приключването на делото да сключва с клиента си споразумение, с което размерът на адвокатското възнаграждение се определя като дял от предмета на защита от адвоката правен спор.

Заплащане на възнаграждение и разноски

Чл. 16. (1) Възнаграждението се заплаща по начин, уговорен между адвоката и клиента.

(2) Когато адвокат поиска предплата срещу възнаграждение и/или разноски, тя не може да превишава общия размер на договореното възнаграждение и на вероятните разходи във връзка с възложената работа.

(3) Ако не е направено поисканото предплащане, адвокатът може да се откаже или да се оттегли от работата, като спази изискванията по чл. 12, ал. 2.

Забрана за поделяне на възнаграждението с лице, което не е адвокат

Чл. 17. (1) Заплатеното на адвоката възнаграждение не може да се поделя с лице, което не е адвокат.

(2) Правилото по ал. 1 не се прилага за сумите, с които адвокат удовлетворява наследници на починал колега или оттеглил се от професията колега в качеството на приемник на работата му.

Алтернативни способности за разрешаване на спора. Ползване на безплатна правна помощ

Чл. 18. (1) Адвокатът се стреми да постигне ефикасно разрешение на спора на своя клиент. Адвокатът информира и консултира клиента относно възможностите за постигане на спогодба, споразумение, помирение и/или за наличието на алтернативни способности за разрешаване на спора.

(2) В случаите, когато клиентът има право на служебна защита или на други форми на безплатна правна помощ, адвокатът е длъжен да го уведоми за тази възможност.

Клиентски средства

Чл. 19. (1) Когато на адвоката са предоставени средства на клиентите му или за тяхна сметка на трети лица (наричани "клиентски средства"), той е длъжен да направи необходимото за тяхното опазване и точно отчитане, като спазва следните правила:

1. клиентските средства се държат в отделна банкова сметка, като титуляр на сметката може да бъде клиентът или адвокатът от името на клиента, освен ако клиентът изрично или по подразбиране е разрешил да получат друго предназначение; клиентските средства се съхраняват отделно от личните средства на адвоката;

2. всяка сметка, открита на името на адвоката, по която се влагат клиентски средства, показва в наименованието си, че вложените в нея средства се държат за сметка на клиентите на адвоката;

3. средствата, внесени в клиентските сметки, могат да се използват само по предназначението им; лихвите, получени от клиентските средства, остават в полза на клиента; разходите по поддържането на сметката са за сметка на клиента;

4. клиентските средства се предават на клиентите при поискване или според определените от тях условия.

(2) Освен по силата на нормативни разпоредби в различен смисъл, по нареждане на съда или при изрично или подразбиращо се съгласие на клиента, за когото се извършва плащането, са забранени плащания с клиентски средства за сметка на клиента в полза на трето лице, включително и:

1. плащанията, направени на един клиент или за един клиент със средства, принадлежащи на друг клиент;

2. плащането на възнаграждението на адвоката.

(3) Адвокатът дължи пълна и точна сметка за всички действия с клиентските средства.

(4) При управление и разпореждане с клиентски средства адвокатът, който упражнява дейност в друга държава със съгласието на органите на българската адвокатура и на адвокатурата на приемащата държава, се съобразява с правилата в приемащата държава. В този случай адвокатът е длъжен да уведоми клиента си, че спазва правилата, приложими в приемащата държава.

Застраховка срещу професионална отговорност

Чл. 20. Адвокатът е длъжен да се застрахова съгласно Закона за адвокатурата и наредбите на Висшия адвокатски съвет.

Раздел IV

Отношения със съда

Приложими правила за професионално поведение в съда

Чл. 21. (1) Адвокатът дължи уважение на съда.

(2) Адвокатът спазва правилата за поведение на съда или на юрисдикцията, пред която се явява.

(3) Правилата, приложими в отношенията на адвокат със съдия, се прилагат и в отношенията му с арбитър, медиатор, експерт или всяко друго лице, натоварено да подпомага съда или арбитража.

Състезателност в съдебното производство

Чл. 22. (1) Адвокатът спазва принципа на състезателност в съдебния процес. Адвокатът не може да се опитва да влияе пряко или косвено на съда по начин, противоречащ на законите и етичните правила.

(2) Адвокатът няма право да оповестява или да представя пред съда предложение за спогодба, споразумение или помирение по делото без изричното съгласие на адвоката на другата страна.

Забрана за невярна информация

Чл. 23. Адвокатът не може съзнателно да дава на съда неверни сведения.

Бързина на съдебното производство

Чл. 24. При или по повод воденето на делата адвокатът не може да си служи със средства и похвати, които имат за цел създаване на неоправдани или непозволен от закона и адвокатската етика пречки за нормалното развитие на съдебното производство.

Раздел V

Отношения между адвокати

Колегиалност

Чл. 25. (1) Колегиалността изисква отношения на доверие и сътрудничество между адвокатите в интерес на клиента и за избягване на ненужни процеси, както и въздържане от всяко поведение, което вреди на репутацията на професията. Колегиалността не може при никакви обстоятелства да бъде причина за противопоставяне интересите на професията на интересите на клиента.

(2) Адвокатът е длъжен да се отнася към другите адвокати с уважение и учтивост.

Сътрудничество между адвокати

Чл. 26. (1) Адвокатът не може да поеме от свой колега работа, за която не притежава необходимата компетентност. В такъв случай той е длъжен да подпомогне своя колега в намирането на информация, необходима за възлагането на работата на друг компетентен в областта адвокат.

(2) Когато адвокат работи заедно с адвокат от друга държава, е длъжен да държи сметка за различията, които могат да съществуват между двете правни системи, техните адвокатури, правата и професионалните задължения на адвокатите.

Кореспонденция между адвокати

Чл. 27. (1) Адвокат, който отправя към колега съобщение, което желае да остане поверително или което не желае да се тълкува като отказ от права или признаване на права или задължения или на факти, следва ясно да изрази волята си при изпращане на съобщението.

(2) Когато получателят на това съобщение не е в състояние да спази искането, той е длъжен да не разкрива неговото съдържание другиму и по възможност да го върне на подателя.

Забрана за възнаграждение при препоръчване

Чл. 28. (1) Адвокатът не може да иска или приема от друг адвокат или от трето лице възнаграждение или друга облага за препоръчването му на клиент или за насочването на клиент към адвокат.

(2) Адвокатът не може да дава възнаграждение или облага другиму за това, че му е изпратил клиент.

Отношения с противната страна

Чл. 29. (1) Адвокатът не може без съгласието на своя клиент да встъпва в преговори с противната страна или с нейния адвокат.

(2) Адвокатът не може пряко да встъпва в преговори с противната страна без съгласието на нейния адвокат.

(3) Адвокатът е длъжен да информира своя клиент за проведените преговори.

Отношения с клиенти, представлявани от други адвокати

Чл. 30. Адвокатът не може да влиза пряко във връзка с клиент, представляван от друг адвокат без съгласието на този адвокат. Адвокатът е длъжен да информира своя колега относно проведените разговори.

Смяна на адвокат

Чл. 31. Адвокат, който поема представителството или защитата на клиент на друг адвокат, следва да се увери, че отношенията между клиента и неговия колега са уредени, без да носи каквато и да е отговорност за неуредени възнаграждения или други сметки. В случай че тези изисквания не могат да бъдат спазени поради необходимост от предприемане на бързи действия в интерес на клиента, новоупълномощеният адвокат уведомява предишния адвокат за това.

Възнаграждение при адвокатско сътрудничество

Чл. 32. Когато адвокатът възлага на друг адвокат определена работа или търси от него консултация, той заплаща на своя колега, поел работата, възнаграждението и направените от него разноски, дори в случай на неплатежоспособност на клиента.

Спорове между адвокати

Чл. 33. (1) Ако възникне личен спор от професионален или друг характер между адвокати, те са длъжни да положат усилия за неговото колегиално уреждане. При неуспех те следва да потърсят съдействие на посредник измежду колегите и в крайна сметка на съответния адвокатски съвет.

(2) Ако адвокатът узнае, че друг адвокат е нарушил правилата на професионално поведение, той може да обърне внимание на своя колега с оглед избягването на повторно нарушение или да уведоми адвокатския съвет на колегията, на която този адвокат е член.

Спорове между адвокати от различни държави

Чл. 34. (1) Ако адвокат намира, че негов колега от друга държава е нарушил правилата за професионално поведение, той следва да привлече вниманието му по този въпрос.

(2) Ако възникне спор от професионален характер между адвокати от различни държави, те са длъжни да положат първо усилия да решат въпроса колегиално.

(3) Адвокатът не предприема каквато и да било процедура срещу колегата си в случаите, предвидени в предходните алинеи, без предварително да е уведомил адвокатските съвети, към които двамата членуват, с цел да се даде възможност на адвокатските съвети да съдействат за постигане на споразумение.